

Reinier van de Berg:

'Verduurzaming heeft te maken met naastenliefde'

21 jaar en in de gemeenteraad

PerspectieF'ers over duurzaamheid

Gerben-Jan Gerbrandy (D66):
'Geen Nokiamomenten meer'

PerspeX

Jaargang 18 | NR 2 | Juni 2018

Het belang van verduurzaming van onze samenleving wordt door weinig mensen meer betwist. Voedsel moet duurzamer geproduceerd, materialen moeten zo veel als mogelijk circulair, en energie moet 'groen' zijn. PerspectieF is al jaren bezig om deze mindset bij de generaties boven ons erin te stampen. Het gaat per slot van rekening over onze aarde en onze toekomst. Duurzaamheid zegt niet alleen wat over het energielabel, of de ecologische voetafdruk dat op producten wordt geplakt. Een gemeente, een bedrijf of organisatie is sustainable als er een goede bedrijfscultuur heerst en als er goede mensen werken die kunnen innoveren en klaar zijn voor de toekomst.

Op het gebied van leiderschap is het goed als er een zekere mate van circulariteit is. Juist om die reden wisselt ons bestuur jaarlijks van samenstelling, om de creativiteit erin te houden. Dat betekent niet dat dat een makkelijk gegeven is. Zelf heb ik meer dan zes jaar lang, waarvan vier als bestuurslid, onderdeel mogen uitmaken van deze prachtige organisatie. Ik heb het zien groeien van 1100 leden toen, naar iets meer dan 1500 nu. Ik heb het zien transformeren van twaalf werkgroepen, naar drie speerpunten waarmee we impact creëren in Nederland. Voor mij, en

voor mijn vier andere bestuursgenoten, is het nu wel tijd om de scepter over te geven, zodat ook PerspectieF kan blijven ontwikkelen met nieuwe mensen. Ik wil jullie van harte uitnodigen om op 23 juni in Rotterdam deze nieuwe bestuursleden welkom te heten. Samen met jullie vormen zij straks de beste politieke jongerenorganisatie van Nederland die zal blijven strijden voor een duurzame samenleving!

Jarin van der Zande
Voorzitter PerspectieF

Inhoud

7. Jezus ziet niet door groene vingers

Column van Tim Kuijsten

10. We moeten geen Nokia momenten hebben

Gerben-Jan Gerbrandy (D66) over duurzaamheid

13. Duurzaam Europa

Cijfers op een rijtje

14. Jong en in de raad

Interview met Vincent Bos en Arnoud Spruijt

16. Duurzaamheid onder PerspectieF'ers

Wat doen jullie?

18. Opinie over duurzaamheid

Vanaf nu gaat alles beter, toch?

Interview

Reinier van den Berg
Hoopvol strijder in een vuuloorlog

Een hechter en leuker
Wageningen

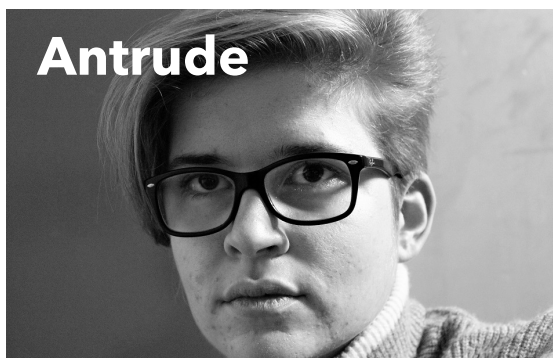
PerspectieF schreef in het **Nederlands Dagblad** een opinieartikel over de uitdagingen van onze representatieve democratie.

Samen met de jongerenorganisaties van de VVD, CDA en D66 heeft PerspectieF concrete voorstellen gedaan voor een toekomstbestendig pensioenstelsel. Aandacht kwam van **nu.nl** en **RTL Nieuws**.

Het **Reformatorisch Dagblad** heeft aandacht besteed aan het Israëlcongres van PerspectieF: 'Recht doen aan Israël en de Palestijnse gebieden'.

Voorzitter Jarin van der Zande reageerde in **de Volkskrant** op de intrekingswet en het mogelijke referendum over de donorwet.

Even voorstellen...

Antrude

Ik ben Antrude Oudman en bezig met het afronden van mijn bachelor Geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen. Ik ben een grote boekenwurm, gek op fotografie en schrijven en geïnteresseerd in politieke geschiedenis. Volgend jaar hoop ik die politieke interesse met de master Geschiedenis: Politiek & Parlement in Nijmegen voort te zetten.

Lars

Ik ben Lars Jacobusse, 21 jaar oud en ik studeer Communicatie in Rotterdam. Maar ik woon in Zeeland, in een dorpje ergens achter de duinen. Ik vind politiek leuk en ik houd ervan om verhalen te schrijven en door te geven. Die twee dingen kan ik mooi combineren bij de PerspeX. Ik hoop je te kunnen inspireren met mooie bijdragen. Voor dit nummer heb ik meegewerkt aan een geweldig gaaf en groen interview met Reinier van den Berg. Uiteraard hoop ik dat er vele volgen!

Wij hebben nieuwe mensen nodig! Wij hebben jaren van structureel mismanagement achter de rug. Daarnaast hebben wij in Nederland te maken gehad met een traditie van inkrimping, reorganisatie en herstructurering van ruim honderd jaar.

Er zijn weinig organisaties die daarna nog overeind staan. Wij zijn echter erg veerkrachtig gebleken. Wij hebben Nederland door de eeuwen heen gemaakt tot wat het nu is. Door gebruik te maken van onze krachtige mechanismen zijn wij in staat gebleken de Nederlanders hun land te geven en hen het leven mogelijk te maken. Daarnaast zijn we in staat een rustgevende en inspirerende omgeving te creëren die van levensbelang is voor iedereen die met ons samenwerkt.

En dat blaas je niet omver in een eeuwtje of anderhalf. Gelukkig niet.

Toch is het inmiddels wel zo ver dat mensen ons meer tegenwerken dan dat ze met ons meewerken. Wij zijn steeds verder versnipperd en verknipt geraakt. Daarnaast is er door de overheid nooit veel in ons geïnvesteerd. We zijn opgeruimd, opgesloten in postzegeltjes land, vertrapt, aan de kant gesmeten, verkwanseld.

Dat is niet jammer. Dat is een ramp. Mensen zijn rare wezens en ze hebben de neiging veel kapot te maken. We moeten er vaak van zuchten, zo veel last hebben we ervan. En daarom bij dezen nogmaals onze oproep: Nieuwe mensen gevraagd! Was getekend,

De bomen, de bloemen, de bijen, de vogels, de vissen en alle ecosystemen van Nederland en de wereld.

Lars Jacobusse

Reinier ruimt de wereld op

Interview Reinier van den Berg

Hoopvol strijder in een vuiloorlog

Foto: Hannie Verhoeven

Op een mooie voorjaarsmorgen reizen we naar Ede-Wageningen om Reinier van den Berg te ontmoeten. We drinken wat, terwijl de zon het terrasje verwarmt en we praten ondertussen over Reiniers activiteiten na zijn 'carrièreswitch'. Sinds de start van RTL4 in 1989 was Van den Berg weerpresentator vanuit Meteo Consult voor de zender. Tot begin dit jaar informeerde hij via onder andere dat kanaal menig Nederlander over de weersontwikkelingen.

Je bent nu ongeveer tweeënhalve maand geleden gestopt als weerman om je fulltime in te zetten voor duurzaamheid. Hoe bevalt dat?

"Dat bevalt heel goed! Ik voel me begenadigd dat ik deze stap heb kunnen zetten terwijl ik de pensioenleeftijd nog lang niet heb bereikt. Ik kan nu écht gaan voor de dingen die ik belangrijk vind en dat staat goed in evenwicht met mijn inkomen. Elke dag is anders en dat vind ik heerlijk!"

NEDERLAND & DUURZAAMHEID

De komende periode wil je jezelf helemaal richten op de duurzame transitie. Is Nederland al erg bezig met deze transitie denk je?

"De transitie is duidelijk een thema in Nederland. Het dagelijks gesprek gaat voornamelijk over Gronings gas en 'van gas los'. Dat heeft zowel met de aardbevingen in Groningen als met CO2-uitstoot te maken. Beleidstechnisch zit Nederland in een spagaat, want onze economie draait voor een fors deel op fossiele baten. Maar het klimaatakkoord van Parijs stuurt Nederland nu steeds meer richting duurzaamheid: minder gas en olie verbruiken, minder vliegen. In eerste instantie lijken deze zaken onze economie in gevaar te brengen. Daarom is het Nederlandse duurzaamheidsbeleid niet vooruitstrevend en kan ons land een voorbeeld nemen aan Denemarken en Duitsland."

CHRISTENEN & DUURZAAMHEID

Nederland kan volgens jou dus nog wel een tandje bijzetten. Stel je, met die gedachte in je achterhoofd, eens voor dat je tien minuten spreektijd zou hebben in de Tweede Kamer. Welk punt zou je willen maken?

“Wat ik het belangrijkste vind om te noemen is dat onze regering zich niet moet blindstaren op een tijdelijk banenverlies of tijdelijke inkomstenderving. Er moet juist gekeken worden naar de werkgelegenheid die de transitie creëert. Het bouwen aan een duurzame en rechtvaardige wereld, mag een prijs hebben en moeite kosten. Bovendien: als we niks doen, wordt de prijs onbetaalbaar! Enerzijds moet er worden ingezet op het terugdringen van de CO₂-uitstoot en anderzijds moet de CO₂-opslag worden gestimuleerd.”

Hoe vind je dat christelijk Nederland het doet qua duurzaamheid?

“Christenen lopen niet per se voorop als het gaat om duurzaamheid. Er zijn koplopers, zoals kerken die het predicaat ‘groene kerk’ hebben, maar zij zijn in de minderheid. Ik heb de indruk dat de reformatorische ‘zuil’ meer de neiging heeft om achter te blijven in deze ontwikkeling.”

“Rentmeesterschap maakt je als christen geloofwaardig.”

WIST JE DAT?

- * **90% van de energievoorziening in Nederland kwam van fossiele brandstoffen anno 2016.**
- * **Per dag worden er 85 miljoen vaten olie opgeboord**
- * **8% daarvan (6,8 miljoen vaten) wordt gebruikt om te verwerken tot plastic**
- * **1 vat = 159 liter olie**

Wat zou je willen zeggen tegen christenen die zich niet inzetten voor duurzaamheid?

“Ik ga weleens voor in kerken en dan behandel ik vaak het thema duurzaamheid. In mijn preken stel ik dat rentmeesterschap je als christen geloofwaardig maakt. Als de mensheid haar gedrag niet aanpast, volgen er zwartgallige scenario's. Om een voorbeeld te noemen: in 2080 zouden er zo'n 400 miljoen klimaatvluchtelingen zijn. In hun bronlanden is er geen voedsel meer te produceren. Dit maakt duidelijk dat verduurzaming ook te maken heeft met naastenliefde. Als christen wil je toch doen wat je kunt om te voorkomen dat je naasten in zo'n ernstige situatie terecht komen?”

PYROIL

Je bent nauw betrokken bij PyrOil. Kun je de pay-off, 'PyrOil ruimt de wereld op', eens uitleggen?

"PyrOil wil het plasticafvalprobleem oplossen door plastic als grondstof te zien. We willen middels het statiegeldprincipe waarde geven aan plastic afval. Dan wordt het namelijk veel zorgvuldiger ingezameld. Dat zorgt ervoor dat het in ieder geval niet in de natuur terecht komt en enkel vervuilt. Je moet het plan van PyrOil vooral wereldwijd beschouwen. In veel ontwikkelingslanden kun je lopen over het plastic. Als je daar het model toepast van plastic inzamelen om er geld mee te verdienen, kun je wel raden wat er gebeurt qua werkgelegenheid en milieu.

Van het ingezamelde plastic, produceren we weer olie. Die productie gaan we 'boscompenseren'. Dat houdt in dat de CO₂-uitstoot die de olie veroorzaakt wanneer deze wordt verstoekt, kan worden opgenomen door nieuwe bebossing."

Als je van plastic weer olie maakt, los je dan niet het ene probleem op met het andere? We moeten toch ook van de olie af?

"Uiteindelijk moeten we inderdaad van olie af, dus ik snap waar de vraag vandaan komt. Het is echter op korte termijn onmogelijk om van de olie af te gaan. (Zie kader, red.) Het probleem is niet het plastic, maar de manier waarop ermee wordt omgegaan. Als we plastic opruimen (inzamelen) dan is er geen probleem. Er hoeft dan juist minder olie (6,8 miljoen vaten) te worden opgeboord!"

PyrOil wil 86% van de winst afdragen aan goede doelen. Valt er op die manier te concurreren met opkomende commerciële concurrenten?

"Commercieel en duurzaam ondernemen gaan prima samen. Sterker nog: de sleutel tot succes is winstgevendheid. Je moet niet bang zijn dat je ergens veel geld mee verdient. Dat maakt verbetering van je initiatief mogelijk. Als zoiets van subsidies afhankelijk is, gaat het veel te langzaam. Onze filosofie: we schamen ons er niet voor dat we een heel fatsoenlijk inkomen hebben, maar dit moet wat ons betreft wél in balans zijn met wat we weggeven."

Heeft het nog zin, al die duurzame initiatieven? Word je nooit ontmoedigd, dat je denkt: het is al veel te laat?

"Ja en nee. Ik word ontmoedigd door het tempo waarin dingen gebeuren (of juist níét gebeuren). Maar ook door idioot geklets in de trant van:

'klimaatverandering valt wel mee' of 'het komt niet door de mens'. Dat kun je gewoon niet menen! Maar aan de andere kant word ik bemoedigd, omdat er een stijgend aantal kansrijke initiatieven ontstaat."

"Het is niet erg om veel geld te verdienen met een duurzaam initiatief."

DILEMMA'S

We leggen Reinier nog een tweetal dilemma's voor.

Dilemma 1: 0,0 gram Co₂ uitstoot door de mens wereldwijd, of niemand die nog plastic laat rondslingeren in het milieu?

Reinier blijft even stil, maar kiest uiteindelijk voor 0 CO₂-uitstoot. "Als we daar echt toe in staat zouden zijn, geeft dat ongelooflijke mogelijkheden om de leefomstandigheden van mensen wereldwijd te verbeteren. Als we alleen het plastic aanpakken is de ramp niet te overzien. Als we de uitstoot hebben opgelost, moeten we natuurlijk hard aan het werk met het plastic. Maar wel in die volgorde."

Dilemma 2: Helemaal van onze olieverslaving af, of helemaal geen (bio)plastic meer gebruiken?

"Van de olie af. Omdat er momenteel zoveel zaken afhankelijk zijn van olie, is dat van de ene op de andere dag onmogelijk. Veel transport drijft op olie en ook een nieuwe smartphone kan niet gemaakt worden zonder olie. Op langere termijn lijkt geen olie meer gebruiken me wel een interessante én noodzakelijke voorwaarde. Voorlopig kunnen we dan nog even vooruit met het plastic dat er nu is, wat we kunnen omzetten in olie."

Na afloop van het gesprek laat Reinier ons nog één ding zien. "Als jullie hier even wachten, fiets ik voorbij op mijn bamboefiets." Even later komt hij tevoorschijn op de hippe tweewieler, enthousiast gebarend over hoe duurzaam dit initiatief is. Hij spurt energiek weg, de vroege middagzon in. We kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat we nog veel van deze man gaan horen!

*Emmelie de Jong
Lars Jacobusse*

Column

Jezus ziet niet door de groene vingers

Je wordt tegenwoordig platgegooid met acties, flyers, lezingen en zelfs preken over duurzaamheid. De snelle achteruitgang van ons klimaat is misschien wel het meest dreigende, meest verraderlijke en daarmee meest urgente mondiale probleem dat de huidige generaties de kop in moeten drukken. Zorg dragen voor de aarde is een van de eerste en grootste opdrachten die de mensheid van de Heer heeft meegekregen en je zou zeggen dat de functie van 'groene strijder' iedere christen dan ook op het lijf geschreven zou moeten zijn. En toch schiet duurzaam handelen er vaak bij in, of het nu gaat om de verwarmingsstand, een lange douchebeurt of het zoveelste stukje vlees op het bord. Want tja, we spreken over een wereldwijd probleem, en daar heeft het individu toch geen invloed op.

"Jullie zijn het licht voor de wereld. Een stad die op een berg ligt, kan niet verborgen blijven. En als je een olielamp aansteekt, zet je er daarna geen emmer overheen. Nee, je zet hem hoog neer, zodat iedereen in huis licht heeft. Laat op dezelfde manier jullie licht schijnen voor de mensen. Laat hun de goede dingen zien die jullie doen. Dan zullen ze jullie hemelse Vader ervoor prijzen." (Mattheüs 5: 14-16)

En dan zo'n tekst die aan alle laksheid een einde moet maken! Want Jezus confronteert aan de lopende band en was directer dan de meest bevolgen milieuactivist. In de Bergrede was hij streng voor toehoorders in Palestina en nu is hij streng voor ons: "Als je bij mij hoort moet je verschil maken, en niet op je luie reet gaan zitten." Elk die bij hem hoort moet daaraan te herkennen zijn, niet door hoofddeksele of vrome woorden, maar door daden die excelleren. Dat is allesbehalve een comfortabele boodschap, want wie aan deze oproep gehoor wil geven, kent nooit rust. Bij iedere overweging en bij iedere beslissing moet de afweging gemaakt worden: hoe maak ik hier de verantwoorde keuze.

Dat milieuverzorging daarop geen uitzondering is volgt vlotjes uit de redenatie. Dat plastic zakje minder gaat misschien de wereld niet redden, de Heer doet dat wel, en hij begint bij jou en jouw heldendaad om een oude tas mee naar de supermarkt te slepen. Jezus activeert ons en wij activeren de wereld. Op elk gebied. Dus laat vanaf nu je licht wat feller schijnen, door het licht iets eerder uit te draaien.

Tim Kuijsten

Een nieuwe gemeenschap: THUIS

Fotograaf: Ulgaar van Troonje

THUIS Wageningen is een speciaal project in de gelijknamige Gelderse stad. Het idee erachter is om via een nieuw concept de stad Wageningen hechter en leuker te maken, en natuurlijk willen de initiatiefnemers stiekem ook een beetje aan wereldverbetering doen. Tutku Yuksel is een van de oprichtsters en heeft de onderneming vanaf het allereerste begin zien groeien. We spraken haar in hun prachtige pand.

Hoe is THUIS ontstaan?

"Het is een lange route geweest. Ik was altijd zelf al een wereldverbeteraar van binnen en droomde ervan om onze aarde een betere plek voor iedereen te maken. Mede door mijn studie Internationale Ontwikkelingsstudies ontdekte ik dat ik dat niet via enorme mondiale projecten wilde realiseren, maar juist op kleinere schaal in mijn directe omgeving. Op een gegeven moment kwam ik in contact met Elsje (medeoprichtster van THUIS), en samen hebben we besloten om onze ideeën om te zetten in een daadwerkelijk project. Toen we sponsors hadden gevonden wisten we ons huidige pand te bemachtigen, en in de loop van de tijd is THUIS uitgegroeid tot een uiterst actieve en diverse community, die van alles organiseert."

Wat houdt THUIS precies in?

"THUIS is een gemeenschappelijke woonkamer (in de praktijk een gemeenschappelijk pand) waar een grote diverse groep mensen samenkomt om aan de Wageningse gemeenschap te bouwen. Mensen komen hier voor verschillende zaken: om allerlei projecten op te zetten, om nieuwe mensen te ontmoeten en ideeën te ontwikkelen voor de stad Wageningen, om te netwerken voor het

organiseren van initiatieven en om inspiratie op te doen van anderen. Er kan van alles, maar iedereen moet wel wat terugdoen voor de gemeenschap. Dat kan op veel manieren. Er worden grotere projecten opgezet, zoals theatervoorstellingen en workshops. Er wordt gelobbyd richting bedrijven om samen te werken aan verduurzaming. Maar het kan ook in de kleine dingen zitten, zoals simpelweg een praatje met iemand maken, klusjes doen bij THUIS of meehelpen bij georganiseerde evenementen. Uiteindelijk is alles erop gericht om een assertieve community op te bouwen die de stad Wageningen een stuk leuker en hechter maakt."

Hoe gemakkelijk zijn mensen enthousiast te krijgen voor zo'n nieuw idee: het bouwen van een community?

"Dat moet natuurlijk groeien en zeker in het begin hebben mensen er geen duidelijke voorstelling van. Maar je ziet echt dat mensen door de tijd heen enthousiast worden voor de doelen en visie van THUIS, en dat ze ook echt veranderen. Zo kwam er één man weliswaar heel vaak hier, maar hij wilde nooit een actieve houding aannemen en zelf verantwoordelijkheid op zich nemen. Nu helpt hij echter met van alles mee, en is bijvoorbeeld zeer actief als boekhouder van meerdere projecten."

Van links naar rechts: Tutku en Elsje

Hoe is die THUIS-community nu samengesteld?

“Het is inmiddels een zeer diverse groep: jongeren, werkenden uit allerlei beroepsdisciplines en studenten uit allerlei vakgebieden. Er komt van alles langs! Ik vind het mooi om te zien dat THUIS zo kan verbinden. In Wageningen is er veel te doen rond de tegenstelling tussen studenten en ‘echte Wagenaars’. Dan denk ik: ‘Wie zijn dan de echte Wagenaars? Dat zijn wij toch allemaal?’ Bij THUIS kunnen we gezamenlijk aan de stad bouwen en elkaar via alle activiteiten leren kennen.”

Naast sociale activiteiten zijn jullie ook veel bezig met duurzaamheid. Zo doen jullie bijvoorbeeld aan foodsharing. Wat houdt dat concept in?

“Het idee komt oorspronkelijk uit Duitsland en is bij ons geïntroduceerd door enkele Duitse studenten en hun club Foodsharing Wageningen waarmee we nu nauw samenwerken. Het komt voort uit de wens om veel zuiniger om te gaan met ons voedsel en verspilling te bestrijden. Goed eten weggooiën doe je gewoon niet! Daarom hebben we een gemeenschappelijke koelkast in THUIS geplaatst. Iedere ochtend nemen mensen eten mee dat ze in deze koelkast zetten en iedereen die bij THUIS komt kan dan gewoon daarvan eten. Maar er komen ook gezinnen langs met een laag inkomen die eten meenemen. Het is een soort principe als de Voedselbank. Op die manier is de koelkast op het eind van de dag eigenlijk altijd leeg. Zo proberen we duurzamer met onze middelen om te gaan.”

Kun je meer voorbeelden noemen van jullie duurzame activiteiten?

“We organiseren ook een plantenasiel, om maar iets te noemen. Ook planten zijn levende organismen die je met aandacht moet verzorgen. Net als voedsel kun je ze niet zomaar bij het vuilnis gooien.

We zamelen daarom de planten in die niet worden gebruikt en ruilen die dan of doneren ze aan nieuwe eigenaren. Ook worden er allerlei workshops georganiseerd rond duurzame thema’s.”

Wat zijn jouw tips voor mensen die zich ook willen inzetten voor een betere wereld?

“Het is eigenlijk heel simpel: ga het gewoon doen! Ga gewoon aan de slag met je plannen. Denk bijvoorbeeld na over wat duurzame keuzes zijn en voer ze dan direct uit. Want het begint met ideeën, maar aan het eind van de rit veranderen de zaken pas echt wanneer we iets doen!”

Tim Kuijsten

Fotograaf: Ulgaar van Troonje

Gerben-Jan Gerbrandy (D66) over duurzaamheid:

‘We moeten geen Nokia-momenten hebben’

Europarlementariër Gerben-Jan Gerbrandy (D66) werd door stichting Natuurmonumenten verkozen tot Groenste Politicus van het jaar 2017. Op een zonovergoten terras in Den Haag spraken wij met hem over de opmars van duurzaamheid, het belang van groen beleid en de rol van Europa hierin. Zoals het een groen politicus betaamt kwam Gerbrandy op de fiets naar ons interview!

Gerben-Jan Gerbrandy is Europarlementariër sinds 2009 en houdt zich bezig met milieu, volksgezondheid en voedselveiligheid. Als zoon van twee biologen is liefde voor de natuur hem met de paplepel ingegoten. Het parlementaire onderzoek naar Dieselgate, de klimaatwet en een stroperijwet die hij zelf initieerde waren drie mijlpalen in 2017. Het laatste is een persoonlijke overwinning: “Van de stroperijwet durf ik te zeggen: zonder mij was het er niet gekomen.” Stroperij staat gevoelsmatig verder van Nederlanders af omdat Europa vooral een doorvoerhaven is, maar het is een enorm probleem. “Ik zag jaren terug cijfers over de neushoorn: het ging in enkele jaren van een paar die gestroopt werden naar duizenden. Er is een plundering gaande in de wereld van wilde dieren en planten die zijn weerga niet kent. Niet alleen de bekende grote dieren als de neushoorn of de olifant, maar ook zeepaardjes, gordeldieren,

tropische vogels en koraal. Alles wat maar geld opbrengt, wordt geroofd uit de vrije natuur. Het was duwen en trekken om mensen in beweging te krijgen, maar die Europese stroperijwet is er toch gekomen.”

Gerben-Jan kan de stroperijwet op zijn conto schrijven, “maar bij enorme onderwerpen als klimaat en energie is de rol die ik kan spelen vaak in centimeters en niet in meters.” Door botsende belangen komt beleid over klimaat en energie soms moeizaam tot stand, ondanks het feit dat ecologie en economie in elkaars verlengde komen te liggen. Gerben-Jan licht toe: “Bedrijven verdienen letterlijk geld als ze schoner produceren. Ik hoor ook dat jonge mensen bij Shell het zat zijn om op feestjes te worden bekritiseerd omdat ze voor ‘slechte Shell’ werken. Zij zijn er steeds meer mee bezig.” Met een blik op ons: “Jullie generatie realiseert zich dat het om jullie toekomst gaat. Obama zei het treffend: we zijn de eerste generatie die ermee geconfronteerd wordt dat er klimaatverandering bestaat en de laatste die er ook werkelijk iets aan kan doen.”

Klimaat en energie zijn urgente onderwerpen, maar Europa is soms een log en weinig wendbaar schip. Tussen lidstaten bestaan grote verschillen:

de Poolse economie bijvoorbeeld draait om kolen en vakbonden werken verandering flink tegen. "Maar klimaatverandering is een feit. Ze beseffen niet dat ze een verliezersstrategie vasthouden. Als je het uitstelt wordt transitie moeilijker en duurder. En er komt een belangrijk economisch argument bij: duurzame energie wordt nu goedkoper dan oude, conventionele energie. De vraag is: ben je op tijd? Ik vergelijk dit wel eens met mobiele telefoons. Niet lang geleden had iedereen een Nokia, maar Nokia miste totaal de slag naar de smartphone, toen kwamen Samsung en dergelijke. We moeten geen Nokiamomenten hebben. We willen dat mensen in een elektrische auto kunnen rijden omdat hij beter rijdt én beter is voor het milieu."

“Verduurzamen is een element van innovatie.”

Nederland, land van molens, liep lang voorop in duurzaamheid. Onder Balkenende werd flink op de rem getrapt, maar kabinet Rutte III heeft duurzaamheid hoger geagendeerd. Nederland moet voorop blijven lopen, vindt Gerben-Jan. "Verduurzamen is een element van innovatie." Hij blijft erop hameren: ecologie gaat niet ten koste van economie - het bevordert de economie juist.

"Duurzaam opereren komt weer op omdat het efficiënter is. Bedrijven komen erachter dat het beter is voor eigen productie - kosten besparen - en een garantie om op lange termijn te kunnen blijven opereren. Maar niet elke innovatie betaalt zich meteen terug. De overheid moet ervoor zorgen dat de vervuiler betaalt."

Wat staat er nu op het wensenlijstje? "Ik wil graag een Europese inspectiedienst," zegt Gerben-Jan. Een inspectiedienst voorkomt dat landen de eigen industrie de hand boven het hoofd houden. "Eerst waren lidstaten verantwoordelijk voor de goedkeuring van autotypen. Dat betekende dat wanneer Spanje iets goedgekeurde het in heel Europa op de markt kwam. Alleen Spanje kon dan de goedkeuring intrekken, ook als Nederland er bijvoorbeeld problemen mee had. Maar over anderhalf jaar - "snel voor Europese begrippen," zegt hij met een knipoog - mag de Europese Commissie als controleur boetes tot 30.000 euro per auto uitdelen. Een belangrijk voorstel dat is overgenomen uit het onderzoeksrapport naar Dieselgate waar ik rapporteur van was. Als bedrijf X heeft gesjoemeld met honderdduizend verkochte auto's dan heeft zo'n boete wel een afschrikkende werking!"

Gerben-Jan heeft een duidelijk beeld van wat er allemaal moet gebeuren. Zo noemt hij ook

de energie- en transportsector als belangrijkste terreinen waar verduurzaming moet plaatsvinden. Van klimaatontkenners wil hij weinig weten. "Hoor en wederhoor is een heel belangrijk principe, maar ik vind dat een paar mensen die tegen 98 procent van de wetenschap in blijven gaan en maar blijven roepen dat klimaatverandering niet door de mens veroorzaakt wordt veel podium krijgen. Door je kop in het zand te steken, veranderen de feiten niet."

De reden dat duurzaamheid in Europa voor veel discussie zorgt, heeft voor een belangrijk deel te maken met geld. "Er zit een groot verschil tussen rijke en arme landen in de benadering van klimaatverandering. Arme landen zeggen tegen de rijke landen: jullie zijn degenen die al die CO2 hebben uitgestoten, jullie moeten daar het meeste aan doen. En jullie moeten ons dus ook financieel helpen om te verduurzamen. Wij vinden dat wij nog altijd recht hebben om uit te stoten wat jullie hebben uitgestoten, want daar hebben jullie voor een groot deel je rijkdom aan te danken. Rijke landen zeggen: wij zijn best bereid om wat te betalen, maar niet teveel, en als alleen wij onze uitstoot verminderen wordt natuurlijk het klimaatprobleem niet opgelost." Gerben-Jan ziet dan ook het liefst dat er een structurele bijdrage komt die bestemd is voor duurzaamheid. "Het hangt nu af van de goede bui van de minister van financiën of er geld in het klimaatfonds voor arme landen wordt gestopt. Als het gaat om ontwikkelingssamenwerking hebben we afgesproken dat ieder land 0,7% van zijn BNP daaraan besteedt. Waarom doen we niet iets

vergelijkbaars voor klimaat?"

Het beleid van het huidige kabinet is in ieder geval een stap in de goede richting. "Dit kabinet heeft het groenste regeerakkoord ooit. Daar ben ik trots op. De samenwerking tussen CU en D66 is hierbij van groot belang geweest. Bij de formatie hebben we elkaar goed vastgehouden wat dat betreft. Het is nu tijd om die afspraken om te zetten in daden. Als straks echt blijkt hoe moeilijk het is om die klimaatdoelen te gaan halen, dan is het belangrijk dat CU en D66, het groene blok, de andere twee partijen goed bij de les houden."

Uiteraard probeert Gerben-Jan ook zelf om zo duurzaam mogelijk te leven. "Als het even kan koop ik biologische producten, ik reis bijna altijd met het openbaar vervoer en zit nauwelijks in de auto. Het liefst ga ik met de fiets! Mijn huis is helemaal geïsoleerd, ik ben nu bezig met zonnepanelen op het dak. Ik probeer ook mijn kinderen bij te brengen dat dit soort zaken van belang zijn." Gerben-Jan roept op om de komende Europese verkiezingen ook in het stemhokje duurzaam te zijn. "Dat is een beetje de tragiek van verduurzaming: veel mensen vinden het belangrijk, maar het is vaak niet het beslissende element als iemand in een stemhokje staat. Dan spelen toch vaak andere dingen een rol. Dus mijn advies: als je dan op een bepaalde partij stemt, stem dan wel op de kandidaat die veel voor het klimaat doet."

Erwin de Pagter en Antrude Oudman

Duurzaam Europa

Duurzaamheid is een hot issue, waar ook de Europese Unie zich graag over ontfermt. Volgens de Europese Commissie moet de EU een leidende rol hebben in het verwezenlijken van de doelen die zijn gesteld op de klimaatop van Parijs. In het interview met Gerben-Jan Gerbrandy kon je al lezen over verschillende zaken die op Europees niveau aan de orde zijn met betrekking tot duurzaamheid. Op deze pagina zie je een aantal cijfers die de groene ambities van Brussel goed in beeld brengen.

De milieuministers van de lidstaten en het Europees Parlement hebben het Klimaatakkoord van Parijs geratificeerd, en in 2016 afgesproken dat de doelstellingen van dit akkoord worden uitgewerkt in concrete plannen. Die moeten op de klimaatop van december 2018, in het Poolse Katowice, klaar zijn. De speerpunten van de Europese aanpak van

klimaatverandering zijn het beperken van de uitstoot van broeikasgassen, en het doen groeien van het aandeel energie uit duurzame bronnen.

Naast het bestrijden van klimaatverandering wil de EU er ook voor zorgen dat er goed kan worden omgegaan met de veranderingen die daadwerkelijk plaatsvinden als gevolg van de opwarming van de aarde. Zo wil ze kwetsbare sectoren zoals landbouw en visserij stimuleren zich te verzekeren tegen natuurrampen. Ook het verspreiden van kennis over de gevolgen van klimaatverandering en de aanpassingsmogelijkheden wil de EU faciliteren, bijvoorbeeld door het kennisplatform Climate-Adapt.

Meer weten hierover of je mening geven? Stuur een mail naar internationaal@perspectief.nu
Bron: Europa-Nu

20% minder

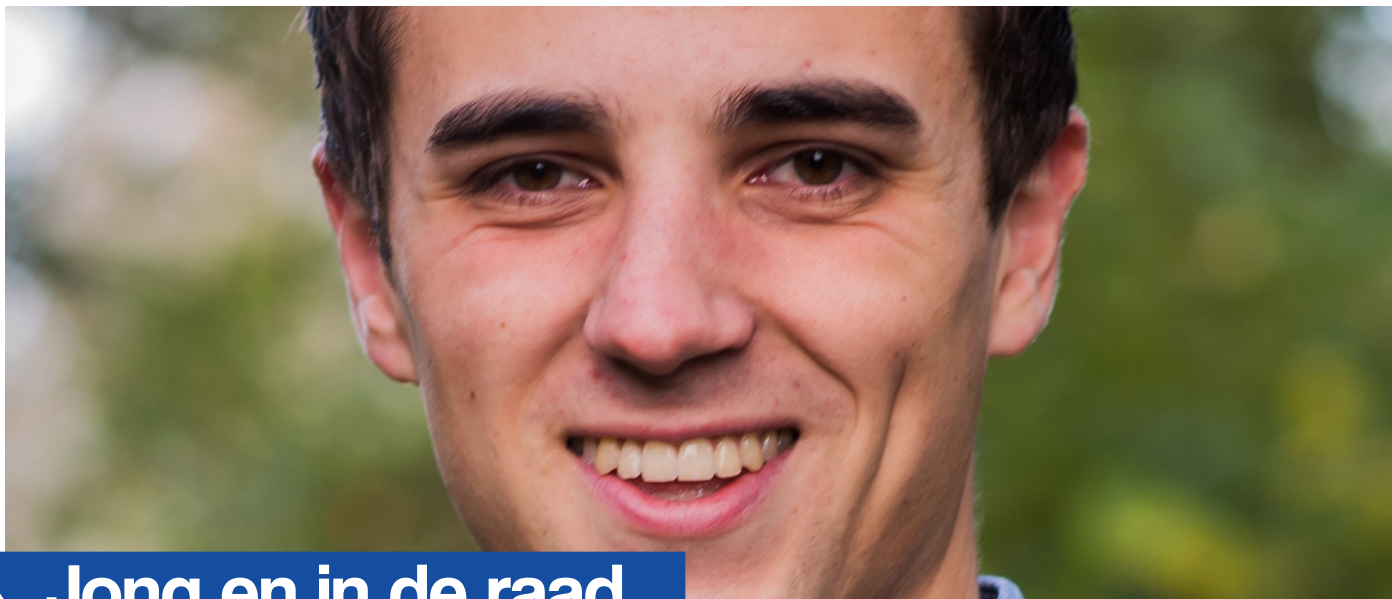
Dit zijn de Europese targets wat betreft CO₂-uitstoot en energieverbruik voor 2020

27% duurzame energie

Dat is het Europese streven voor 2030

€3 per week

Dit zijn de kosten van de Europese aanpak van klimaatverandering voor de burger, in totaal 0,5% van het Europees BNP

Jong en in de raad

Gemeentepolitiek stoffig en ouderwets? Twee kersverse raadsleden bewijzen dat dat niet het geval hoeven te zijn. Zowel Vincent Bos als Arnoud Spruijt zijn slechts 21 jaar oud, maar sinds de afgelopen gemeenteraadsverkiezingen zitten ze beiden in de raad. Vincent als fractievoorzitter van de ChristenUnie - SGP in Oudewater, Arnoud is raadslid voor de ChristenUnie in Sliedrecht. Hoe kwamen ze op die positie terecht? En waarom willen ze eigenlijk actief zijn in de lokale politiek?

Vincent Bos 'Gemeentepolitiek gaat over meer dan stoeptegels.'

Al in de eerste minuut van ons gesprek spat zijn passie voor zowel Oudewater - 'midden in het Groene Hart' - als voor de politiek ervan af. Hij vertelt dat hij bestuurskunde studeert in Den Haag, tussen de ministeries. 'Het is het kloppend hart van de democratie, op loopafstand van de Tweede Kamer. Eén grote dierentuin,' grapt Vincent. Vorig jaar liep hij stage bij de Tweede Kamerfractie van de ChristenUnie. Op die manier heeft hij ook het laatste staartje van de formatie meegenomen, wat het zeer boeiend en spannend maakte.

De interesse voor de politiek doet Vincent al vroeg op. 'Ik kon genieten van een knallend debat als Pechtold en Wilders lekker tegen elkaar staan,' vertelt hij. 'Ik had al snel een politieke mening en schuwde ook niet om deze te uiten op de middelbare school. ChristenUnie - SGP Oudewater is daar achter gekomen en vroeg mij op de lijst. Toen ben ik lid geworden en zo ben ik een beetje in de politiek gerold. De passie is toen alleen maar groter geworden.'

Vier jaar lang was Vincent betrokken bij de partij in Oudewater. Tijdens de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen was hij lijsttrekker. 'Mijn voorganger wilde graag zijn plek afstaan om een jongere de kans te geven zich te ontwikkelen. Toen bedacht ik me: ik kan het. Ik heb er zin in en het is in het welzijn van de partij.'

Vincent ervoer de campagneperiode als intensief,

maar ook als heel gaaf. Hij genoot vooral van de debatten. 'Het is de schoonheid van het vak om elkaar uit te dagen. Daar haal ik veel energie en voldoening uit. Daarnaast hebben we een mooie winst geboekt. We hebben een restzetel kunnen pakken en zijn we op die manier in absoluut aantal verdubbeld.' Met een zetel in de raad hoopt Vincent dat hij mag bijdragen aan het verbeteren van het aanzien van de politiek. Ook hoopt hij zich hard te kunnen maken voor starterswoningen en woningen voor jonge gezinnen.

Die doelen geven ook de drijfveren van Vincent weer om actief te zijn in de lokale politiek. 'Het gaat niet alleen om stoeptegels en bomen die beschermd moeten worden,' vertelt hij. 'Het gaat over wezenlijke keuzes. Belangen die achter deze keuzes zitten, gaan diep. Ze raken iedereen. Als je geld uitgeeft aan het zwembad, kun je het niet besteden aan ouderenzorg. Het gaat erover of je kunt wonen in de stad waar je wilt wonen. Of we goede zorg kunnen leveren aan ouderen, maar ook aan jongeren. Soms wordt weleens onderschat over hoeveel zaken de gemeente gaat.'

De gemeente waarbij Vincent het verschil wil gaan maken.

Jeroen Troost

Jong en in de raad

Arnoud Spruijt: 'Veel mensen denken bij duurzaamheid aan een hipster met een bakfiets'

Arnoud Spruijt (21) is sinds 21 maart het jongste ChristenUnie-raadslid van Nederland. Namens de ChristenUnie neemt hij plaats in de gemeenteraad van Sliedrecht. Ondanks zijn jonge leeftijd is Arnoud niet nieuw in de politiek. "Twee jaar geleden ben ik begonnen als fractie-ondersteuner, met name op thema's die betrekking hebben op ruimtelijke ordening, wat ook veel met mijn studie te maken heeft."

"Toen de verkiezingen in zicht kwamen kreeg ik de vraag of ik op een verkiesbare plek wilde komen. Daar heb ik wel even over nagedacht. Ik wilde eigenlijk burgerraadslid worden maar ik voelde ook duidelijk dat er een beroep op me werd gedaan. De fractie was namelijk hard op zoek naar mensen. Ik was natuurlijk al een tijd betrokken en wist hoe het een en ander in zijn werk ging, dus uiteindelijk was het ook wel weer een logische keuze om me verkiesbaar te stellen."

"Ondanks dat er in Sliedrecht veel jonge mensen in de raad zitten trekt Arnoud als jong raadslid binnen de fractie wel de aandacht. "Soms zeg ik weleens iets in de fractievergaderingen waar ik een beetje raar op aangekeken wordt. Maar de verhoudingen zijn zeker gelijkwaardig. Ook het contact met jonge raadsleden van andere partijen is ontzettend leuk. Je zoekt elkaar een beetje op in de raad en leert elkaar goed kennen en ook vertrouwen."

Arnoud houdt zich vooral bezig met zaken rondom bestuur en ruimtelijke ordening. "De werkzaamheden zijn leuk om te doen, en de tijdsbelasting valt best mee. Soms vind ik het lastig dat politiek niet zozeer om de inhoud gaat, maar om het zoeken naar meerderheden." "Ik zou graag via de raad bewustwording willen creëren voor duurzaamheid en een groene leefomgeving. Bij veel mensen leeft dat totaal niet. Die denken dan alleen aan een hipster met een bakfiets. Wat betreft bewustwording moet er nog wel een flinke slag worden gemaakt. Daar ligt voor mij de uitdaging."

Over vier jaar kan zijn de volgende gemeenteraadsverkiezingen en kan de balans opgemaakt worden. "Ik hoop dat ik op een eerlijke manier de stem van de jongeren vertegenwoordigd heb, en Sliedrecht een stukje mooier en groener heb gemaakt. Ik probeer wel de stem te zijn van de jongeren, maar ik ben er niet exclusief voor jongeren. Ik vind bijvoorbeeld eenzaamheid onder ouderen bestrijden net zo belangrijk."

Erwin de Pagter

Duurzaamheid onder PerspectieF'ers

Maar liefst 42 PerspectieF'ers vulden het korte onderzoek over duurzaamheid in. Wat waren de resultaten? De meeste PerspectieF'ers zijn zich (bijna) altijd bewust van duurzaamheid en zijn er goed of redelijk mee bezig. Over duurzaamheid en de politiek waren de meningen verdeeld: 7,14% vond dat er goede onderwerpen worden aangepakt, 57,14% vond dat de verandering wel traag gaat, 30,95% vond kritisch dat er weinig dingen aangepakt en veranderd worden en 4,76% meende dat er niets verandert.

Er wordt flink nagedacht, toonde de open vraag welk onderwerp er meer aandacht moet krijgen. Veel mensen noemden de energietransitie. PerspectieF'ers zijn realistisch: 'het moet voor mensen natuurlijk en logisch worden om duurzaam te leven,' zei iemand nuchter, een ander wees op de effectiviteit en duurzaamheid van maatregelen, een derde vond praktisch dat als bedrijven moreel groen beseft er bijvoorbeeld überhaupt geen benzineauto's gemaakt worden en de consument geen keus heeft. En duurzaamheid is een globaal onderwerp, was de consensus, maar moet ook lokaal flink worden aangepakt.

De vliegtaks is een punt dat meermalen terug kwam en dat we in ons interview aan Gerben-Jan Gerbrandy doorgaven. Helaas, hij waarschuwde ons dat dit niet in de heel nabije toekomst gaat gebeuren. Maar we houden moed! En wat kan jij doen? Vijf tips voor wie zich niet waagt aan enorme projecten, wensen en doelen, maar kleine aanpassingen wel haalbaar vindt.

Zoek een vervanger. Wat koop jij vaak? Zijn er duurzame vervangers? Het aanbod van eerlijke en duurzame producten is veel breder dan Tony's chocoladerepen. Laat die ver overgevlogen avocado's en sojaproducten liggen en koop lokale producten. Als je de seizoensgroenten als basis voor

maaltijden neemt scheelt het CO2 én nadenken over wat je wilt eten. Drink geen Heineken of Amstel, maar Gulpener - volgens rankabrand.nl/ het duurzaamste Nederlandse bier. Rankabrand beoordeelt restaurants, elektronica, websites, kleding en veel meer. Op check.goedewaar.nl/ kun je kijken hoe duurzaam jouw favoriete kledingwinkels en -merken zijn.

Van 'willen' naar 'nodig hebben'. Vraag jezelf als je op het punt staat iets te kopen: heb ik dit echt nodig? En kijk eens naar wat je anderen geeft - hoeveel cadeautjes heb jij gekregen waar je niets mee deed? Geef een reep Tony's, een tegoedbon om samen- duurzaam! - te eten of een Oxfamkip (er zijn ook meer opties op oxfamkaptuit.be/nl/).

Stel een beslissing uit. Als je twijfelt of je iets nodig hebt, schrijf het op en kijk aan het eind van de dag / week / maand of je echt om datgene verlegen zat. Zo voorkom je impulsaankopen: scheelt jouw bankrekeningen én het milieu!

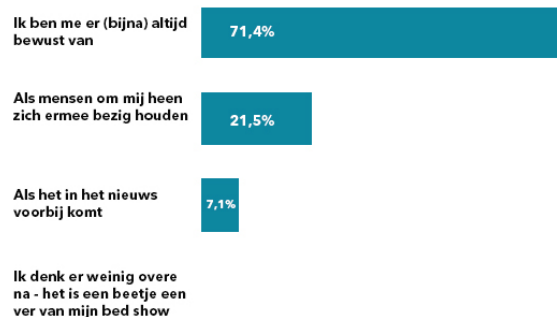
Wees voorbereid. Als je altijd een tas bij je hebt kun je in winkels plastic of papieren tasjes afslaan. Neem zelf je lunch mee - die gouwe ouwe bammetjes tussen de middag uit je (basis)schooltijd zijn een betere keus dan een gekocht verpakt broodje. Neem altijd een waterflesje mee zodat je geen wegwerpbekertjes hoeft te gebruiken.

Wie het kleine niet eert... Ga met de trap in plaats van de lift. Doe het deksel op de pan bij het koken zodat je minder gas of stroom gebruikt en er minder water verdampt. Douche een graad kouder en een minuut korter. Zet de verwarming een graad lager. Gebruik LED- of solarverlichting.

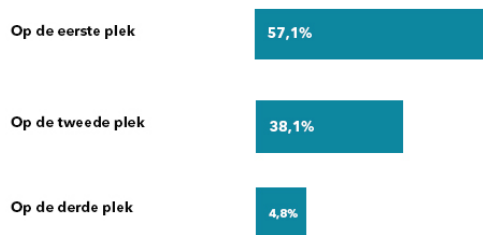
Er is altijd wat te doen, om Hornbach te citeren!

Antrude Oudman

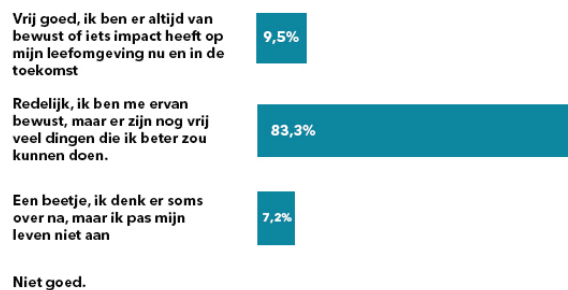
Wanneer denk jij over Duurzaamheid na?

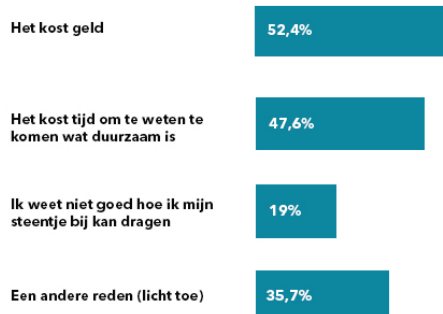
De drie speerpunten van Perspectief zijn prestatiedruk, duurzaamheid en techniek & onderwijs. Op welke plek zet jij duurzaamheid?

Hoe goed ben jij bezig met duurzaamheid?

Wat vormt voor jou een drempel om duurzaam bezig te zijn?

Hoe staat het met duurzaamheid in de politiek volgens jou?

Opinie duurzaamheid

Vanaf nu gaat alles beter, toch?

Eindelijk! Het overgrote deel van de samenleving is overtuigd en politieke partijen, bedrijven en consumenten zijn bezig met verduurzaming en tegengaan van de klimaatverandering. In 2017 is de uitstoot van broeikasgassen met 1 procent afgenomen ten opzichte van 2016. Reden voor een jubelstemming is het misschien niet gezien het feit dat deze verandering lang op zich heeft laten wachten. Maar toch, het gevoel dat we er met z'n allen de schouders onder zetten, moet op z'n minst voor voorzichtig optimisme zorgen bij de jonge ChristenUnie-stemmers en PerspeX-lezers. Of... zorgt dit weer voor nieuwe problemen?

Hoe scheiden we het kaf van het koren?

Vroeger was de keuze voor het milieu duidelijker dan nu. Tegenover het deel van de bevolking dat onbepaald de auto pakte, verre reizen maakte en de boodschappenkarren vol gooide, kon je duidelijk een verschil maken door een meer bewuste keuze te maken. Tegenwoordig reizen de duurzame initiatieven de pan uit en hebben veel bedrijven een keurig omschreven stuk over duurzaamheid in hun visie staan.

De stroom aan informatie en nieuwe ideeën en inzichten blijft doorgaan. Bijkomend wisselen waarheid, geruchten en 'fake news' zich snel af en maken het voor de burger soms verdraaid lastig om de goede keuze te maken. Gooit de gemeente mijn gescheiden afval niet allemaal op een hoop? Is mijn groene stroom wel echt groen? Is mijn keuze voor duurzamere producten wel echt duurzaam als deze vervoerd worden met vervuilende schepen uit China? Wat als een bedrijf gewoon aan greenwashing doet?

En, hoe ver moet je als individu gaan in het streven naar een duurzame samenleving? In de tientallen keuzes die we per dag maken zit vaak wel een afweging die bepaalt hoe 'duurzaam' jouw keuze

is. Bestaat er een balans in de tijd en moeite die je als individu moet of kan steken in het nemen van je verantwoordelijkheid als onderhouder van deze aarde?

Duurzaamheid als levensbeschouwing

Met hart en ziel inzetten voor behoud van dieren en zorg dragen voor de aarde en haar bewoners, had tot tien jaar geleden bij slechts een klein deel van de mensen prioriteit. In lovende woorden waren dit mensen met oog en hart voor moeder natuur die al die tijd het belang van duurzaam leven al hebben ingezien.

Of misschien denk je wel met gemengde of juist nostalgische gevoelens aan de activisten die hun heilige strijd voerden tegen het onrecht.

Op het moment dat duurzaam leven echter het doel op zich wordt, krijgt het meer de positie van levensbeschouwing waarin deze manier van leven het hoogste goed wordt waar andere waarden voor moeten wijken.

Duurzaam leven behelst, net als religie (mits goed uitgevoerd), het hele leven en juist dit maakt het voor ons gevoel zo ingewikkeld.

Christelijke duurzaamheid: onderdeel van je levensbeschouwing

Dus; we hebben onze plicht om zorg te dragen voor de aarde en haar bewoners, maar het mag niet ten koste gaan van andere belangrijke waarden en geen obsessie worden. Welk kader kunnen we hanteren als gids bij duurzaamheid en ons kan helpen met de plek die het moet innemen in ons leven?

Is er zoiets als christelijke duurzaamheid waarin het kader en leidraad gevormd wordt door het boek dat we delen? 'Groengelovig' is een schitterend voorbeeld waarin we als christenen duurzaam kunnen leven en houdt zich bezig met de vraag wat we doen. Maar zegt de bijbel ook iets over hoe we dit kunnen doen?

Duurzaam leven als onderdeel van het christen zijn, betekent dezelfde kansen en valkuilen van het christen zijn. Het volgen van regeltjes is, hoe nuttig soms ook, niet wat we kunnen verstaan onder een rijk christelijk, duurzaam leven. Iedereen beoefent duurzaamheid op zijn of haar eigen manier, op verschillende plekken en met verschillende kwaliteiten. Daar past veroordeling van anderen niet bij. Het goede voorbeeld geven in de hoop dat anderen volgen wel.

In optima forma betekent het dat duurzaam leven niet ten koste gaat van andere christelijke waarden als naastenliefde, maar dat het elkaar versterkt. Welke passie je ook hebt, het kan altijd samengaan met duurzaamheid. Hierbij is niet gezegd dat dit altijd moeiteloos gaat, want het kan wat extra moeite kosten om gerecycled plastic bij de buurtpicknick te gebruiken. Maar; het kan!

Tegelijk betekent duurzaamheid als onderdeel van je levensbeschouwing dat het in verbinding staat met andere onderdelen en waarden. En die verbinding is juist wat een rijk leven geeft en het stelt ons in staat keuzes te maken die, strikt genomen, ten koste gaat van een andere waarde. Alleen dan kunnen we keuzes maken zonder ons daar schuldig over te voelen. Het is daarbij aan jou om die verbinding met andere onderdelen in je leven te zoeken en een geïntegreerd leven te leiden.

Niet omdat het moet, maar omdat het mag

Leven in vrijheid in de moraal van de christelijke duurzaamheid betekent dat je vrijheid ervaart in het inzetten voor de aarde en de generaties na ons, zoals de vrijheid die wordt beschreven in Romeinen 14. Waar het publieke debat over verduurzaming al snel verzandt in wat er allemaal moet en niet meer mag, maar zoals vrijheid bestaat bij de gratie van de regels zetten nieuwe randvoorwaarden de mens aan tot ongekeerde creativiteit in het ontdek van nieuwe manieren van, bijvoorbeeld, koken, reizen en winkelen.

Wanneer de vlam van duurzaamheid overgaat in fanatisme, wordt het een verterend vuur. Wanneer je je in moedeloosheid neerlegt bij het idee dat jouw impact een onbekende druppel is op de gloeiende plaat, dooft het vuur. Christelijke duurzaamheid gaat over het liefdevol omarmen van de schoonheid van duurzaam leven en in vrijheid keuzes maken waar je achter staat en die verenigbaar zijn met de andere (gezonde) passies in je leven.

Waar liggen jouw kansen?

Projectgroep Duurzaamheid

Colofon *PerspeX*

Hoofdredactie:
Jeroen Troost

Redactie:
Lars Jacobusse
Emmelie de Jong
Tim Kuijsten
Antrude Oudeman
Erwin de Pagter
Martijn Tel

Design en opmaak:
Geert Emmens
zegmaargeert.nl

Meld je aan voor de Focusdag!

Als PerspectieF mogen we in juni alweer terugkijken op een prachtig jaar en vooruitblikken op het komende jaar. We willen dit in stijl afsluiten met onze Focusdag in de Nieuwe Poort in Rotterdam. Op deze Focusdag zullen we inspirerende sprekers horen, elkaar ontmoeten, de speerpunten voor volgende jaar opstellen en bovendien nieuwe bestuursleden kiezen!

Wanneer? Zaterdag 23 juni, 09.00 uur tot het einde van de middag

Waar? 'de Nieuwe Poort', Weena 711, te Rotterdam

Kosten? Gratis

Hoe aan te melden? Via www.perspectief.nu.

Advertentie

RMU

RMU ZORGT
Voor een relaxte zomer

JURIDISCHE HULP PERSOONLIJK ADVIES INFORMATIE INSPIRATIE & ANTWOORD SAMEN WERKEN VANUIT DE BIJBEL

Dopper voor nieuwe leden

Plesmanstraat 68 | Veenendaal | T 0318 54 30 30 | E info@rmu.nu www.rmu.nu